

Pregled strokovnih člankov

Pravnik, Ljubljana 2012, št. 3–4:

Rakovec, M.; Tanko, T.; Pezdirc, M.: Kaznivo dejanje agresije (Avtorji namenjajo posebno pozornost analizi dosežkov prve pregledne konference držav članic Rimskega statuta mednarodnega kazenskega sodišča, ki je potekala med 31. majem in 11. junijem v Kampali. Osrednja naloga prve pregledne konference po uveljavitvi Rimskega statuta, ki ima danes že 120 članic, je bila opredelitev kaznivega dejanja agresije, ki je zaradi politične kočljivosti ostala nedorečena v Rimu leta 1998. Tedaj je bila agresija sicer že določena kot eno izmed kaznivih dejanj v petem členu statuta, podrobna opredelitev pa je bila vseeno preložena na prvo pregledno konferenco. Ob tem velja opozoriti, da se Mednarodno kazensko sodišče – za razliko od meddržavnega sodišča v Haagu – ukvarja z individualno kazensko odgovornostjo, kar pomeni, da bo v prihodnje mogoče posameznika, ki ima moč vplivati na delovanje državnega aparata, preganjati za dejanje agresije, ki je sicer izvedljivo le kot kolektivni projekt države.)

Socialno delo, Ljubljana 2012, št. 1–3:

Ule, M.: Družbeni vidiki zdravja in medicine (Avtorica ugotavlja, da so prepričanja o zdravju in bolezni del širšega razumevanja sveta, v katerem živimo. So del znanja o boleznih, telesnih znakih in socialni vlogi bolnika. Človek ni le zdrav ali bolan, temveč se tudi počuti bodisi zdravega bodisi bolnega. V nasprotju s prevladujočim medicinskim pogledom na zdravje in bolezen predstavi avtorica socialni model, ki ni osredinjen samo na telesne bolezenske simptome, ampak vključuje tudi samooceno zdravja in dobrega ali slabega počutja. Posebno pozornost nameni podatkom javnega mnenja o samoocenah zdravja ter posledicah družbenih neenakosti na zdravje in dobro počutje ljudi. Primerjave v razvitem svetu so pokazale, da imajo najbolj zdravo prebivalstvo tiste države, ki so najbolj egalitarne, ne pa tiste, ki so najbogatejše glede na BDP. V družbah, ki presežejo določen prag blaginje, postanejo ključni dejavniki zdravja relativne družbene razlike: ne več absolutni življenjski standard posameznika, marveč njegov ekonomski položaj v primerjavi z drugimi člani družbe.)

Socialna pedagogika, Ljubljana 2012, št. 1:

Temeljotov Salaj, A.; Snežič, K.; Pungartnik, M.: Stres, izgorelost in mobing na delovnem mestu (Avtorice ugotavljajo, da so za sodobni čas značilne bolezni, ki niso več povezane z bakterijskimi ali virusnimi okužbami. Takšna bolezen je stres in posledično »izgorelost«, *burnout sindrom*. Gre za biomedicinsko, komunikacijsko in psihosocialno neskladje, ki ga pogojujejo pretirani storilnostni imperativi v delovnem

in »prostem« času. Svetovna zdravstvena organizacija je leta 2003 razglasila stres za eno od pomembnejših nevarnosti za zdravje v 21. stoletju. Po ocenah te organizacije naj bi vsaka tretja oseba stalno trpela za simptomi stresa. V Evropski uniji je stres na delovnem mestu za bolečinami v hrbtu druga najpogostejša težava, ki prizadene 28 odstotkov delavcev. Problem stresnosti delovnih obremenitev je pogosto povezan z diskriminacijo in trpinčenjem na delovnem mestu, tj. s pojavom, na katerega se v zadnjem času lepi – ne ravno zgleddno povedna – beseda »mobing«. Iz rezultatov ankete, ki jo je leta 2009 priobčila Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, izhaja, da je bilo v letu 2000 žrtev tovrstnega nasilja dvanajst milijonov evropskih delavcev.)

Anthropos, Ljubljana 2012, št. 1–2:

Svetlič, R.: Človekove pravice med »čistim nemirom« in »živim dobrim« (Heglova kritika abstraktnosti dolžnosti) (Avtor ugotavlja, da je pojem »človekove pravice« – še bolj pa njegovo praktično uveljavljanje ali udejanjanje – zabredel v resne težave. Po njegovem mnenju izvira večina zadreg že iz narave tega koncepta, ki je sicer ostal v »postmetafizičnem svetu« edina normativna platforma. Pisec osvetli imanentne pomanjkljivosti ideje splošnih in abstraktnih človekovih pravic v perspektivi Heglove analize morale v *Pravni filozofiji*. Heglov odnos do človekovih pravic – in tudi do liberalizma nasploh – je ambivalenten. Sloviti filozof po eni strani priznava pomembnost te normativne zamisli, po drugi strani pa zavrača institucionalno samostojnost človekovih pravic, zaradi česar njegov koncept svobode nima mnogo privrženec med sodobnimi političnimi filozofi.) – Hedžet Tóth, C.: Koliko morale prenese bogastvo (Avtorica kritično obravnava porazno stanje, ki se je izoblikovalo po zlomu socialističnega projekta in zmagi pankapitalistične neoliberalne utopije. V zvezi s tem ugotavlja, da kapitalizem resda ni združljiv z demokracijo, je pa najtesneje povezan s krajom, plenjenjem, prevarami, revščino, pohlepom po denarju, vsakovrstnim nasiljem, zastraševanjem in poniževanjem ljudi oziroma – na kratko – z zlom. To – da je kapitalistično bogastvo rezultat kraje in obnem orodje za nadaljnje ropanje – je vsekakor več kakor očitno: dokaj nenavaden, a žal ne tudi nerazločljiv je kvečjemu pomenljiv molk o teoriji in praksi kriminalnega – zakonitega in nezakonitega (razloček ni bistven, za nameček pa je pogosto tudi povsem zamegljen) – pridobitništva. Avtorica je glede vsekakor tega svetla, iskrenega občudovanja vredna izjema.)

Zoran Kanduč

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2012, št. 57/4:

Gibbs, C.: Državljanstvo korporacij in njihova okoljska ozaveščenost (Avtorica skuša v članku pojasniti pojav, ko nekatere korporacije pri svoji dejavnosti uporabljajo strožje standarde od tistih, ki jih od njih zahtevajo zavezujoči pravni standardi. Konkretno skuša ta pojav pojasniti z uporabo koncepta korporacijskega državljanstva v smislu, da večja vpetost korporacije v določeno kulturo pospešuje oziroma zavira preseganje standardov. Sklene, da koncept korporacijskega državljanstva obravnavanega pojava ne pojasnjuje zadovoljivo.) - Farrand, B., Carrapico, H.: Avtorsko pravo kot problem (med)narodne varnosti? (Prispevek analizira postopno prehanje varovanja avtorskih pravic s področja civilnega prava na področje kazenskega prava. Avtorja poskušata prikazati, kako in zakaj se v diskurzu o varstvu avtorskih pravic čedalje bolj uveljavljajo argumenti, povezani z varnostjo države oziroma obvladovanjem tveganj glede organizirane kriminalitete, in sicer na račun zmanjšane pomena klasičnih ekonomskih argumentov potrebe po varovanju avtorskih pravic.) - Juuska, A., Woolfson, C.: Policijski nadzor nad političnimi demonstracijami v Litvi (V prispevku je obravnavan poudarjen policijski nadzor nad političnimi demonstracijami v Litvi v zadnjih desetih letih, ki se je z nastopom gospodarske krize leta 2008 še povečal. Avtorja se bojita, da je to pokazatelj smeri razvoja v bolj avtoritarno državo. Policija naj bi se centralizirala in militarizirala, oblasti pa naj bi skušale omejevati organizirane proteste in skupine pri njihovem delovanju. Kot enega izmed zanimivejših pojavov pa izpostavi tudi naraščajoče nezadovoljstvo policije navznoter – prek policijskih sindikatov. Tudi slednje so namreč doleteli varčevalni ukrepi.) - Yeager, M., G.: Kriva je CIA – vpogled v ekonomijo politične korupcije v Kazahstanu (Predmet analize je proces proti ameriškemu trgovcu z nafto, Jamesu Giffenu, ki naj bi izplačal 84 milijonov dolarjev podkupnin visokim predstavnikom kazahstanske oblasti, in sicer vsem od predsednika države, prek predsednika vlade, do ministra za nafto. Avtor zagovarja tezo, da je pojav korupcije sistemsko vgrajen v ekonomijo centralno-azijskih držav in da v zadevi Kazakhgate nikakor ne gre za osamljen primer.)

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2012, št. 58/1:

Hollis-Peel, M. E. in drugi: Skrbništvo in zločin – mednarodna primerjalna analiza skrbništva v akciji (Skrbnništvo, o katerem je govor v prispevku, je oblika neformalnega nadzora v soseskah. Avtorji so opravili primerjalno analizo oblik in vpliva nadzora v dveh mestih – v Haagu in v neimenovanem ameriškem mestu. V značilnem tonu za tovrstne metodološke

prispevke avtorji sklenejo, da je treba dodelati model vpliva skrbništva kot okoljskega dejavnika na ravnanje oziroma odvracanje storilcev kaznivih ravnanj.) - Bucci, L.: Pregled pravnih in kulturnih težav za muslimanke v EU s poudarkom na nasilju v družini in Italiji (Muslimanke, ki se preselijo v države EU, se soočajo z vedno večjimi težavami in nestrpnostjo v novem okolju. Prispevek se ukvarja s problemom nasilja v družini v povezavi s kulturnimi razlikami, ki bi lahko vplivale na zagotavljanje socialnih storitev v primeru nasilja v družini. Analizirana je italijanska ureditev.) - Leerkes, A. in drugi: Kazniva dejanja nezakonitih priseljencev in vpliv nadzora znotraj meja (V skladu s t.i. „marginalizacijsko tezo“ naj bi bilo čedalje več nezakonitih priseljencev vpletenih v kazniva dejanja zaradi omejitev, ki jim onemogočajo vzpostavitev normalnega življenja znotraj države, v katero so se zatekli. Prispevek analizira položaj na Nizozemskem, kjer je bilo ob zaostrenem nadzoru nad trgovino dela med leti 1997-2003 zaznано tudi povečanje števila kaznivih dejanj, storilci katerih so bili nezakoniti priseljenci. Avtorji z uporabo statistične metode preizkušajo marginalizacijsko hipotezo in preverjajo možnost, da so na povečan obseg kriminalitete vplivali drugi dejavniki. Uporabljena metodologija pokaže, da je na obravnavanem vzorcu mogoče pripisati prav marginalizaciji 28% prispevek k povečanju kriminalitete nezakonitih priseljencev.)

Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique, Genève, leto 2012, št. 65/2:

Gre za posebno/tematsko številko, v kateri je nanizanih 8 prispevkov o umorih z vseh koncev sveta. Predstavljenih je pet. Langlade, A.: Razumevanje variacije glede števila umorov v Evropi (Veliko avtorjev je že skušalo pojasniti variacije glede števila umorov v posameznih državah. Rezultati kažejo na številne dejavnike, ki vplivajo na število umorov (stopnja neenakosti, življenjski standard, demografski kazalci). V konkretni študiji skuša avtor znane neposredne dejavnike integrirati v statistični model, ki ga dopolni z bolj posrednimi spremenljivkami, kot so stopnja alkoholizma in narkomanije, stopnja organizirane kriminalitete, korupcije, stopnja splošne kriminalitete. Pri analizi so uporabljeni podatki o umorih v 41 evropskih državah.) - Bravo-Davila, L.: Zaskrbljujoče naraščanje števila umorov v Venezueli (Leta 2010 je bilo število umorov na prebivalca v Venezueli med najvišjimi na svetu (69 umorov na 100.000 prebivalcev, v prestolnici celo 100 umorov na 100.000 prebivalcev). Avtor skuša ugotoviti vzroke za takšno stanje. Tako ugotavlja stopnjo revščine, neučinkovito in skorumpirano policijo, zasedništvo, razširjenost orožja med prebivalstvom, politične napetosti itd. Prispevek zaključuje z nekaterimi priporočili za izboljšanje stanja.) - Uranaka, C., Cusson, M.: Japonska – umori, samomori in družbeni nadzor

(Japonska sodi med države z nižjim številom umorov na prebivalca. V prispevku so prikazani policijski statistični podatki umorov na Japonskem od leta 2001 dalje. Storilci in žrtve so relativno stari in so pretežno znanci ali sorodniki. Nizko stopnjo umorov povezujejo tako z neformalnimi družbenimi mehanizmi, prek katerih se razrešujejo konfliktna situacije, kot tudi z aktivnim delovanjem policije, ki išče sinergije v sodelovanju s civilno družbo. Po drugi strani imajo na Japonskem eno najvišjih stopenj samomorov na svetu, ki je 25-krat večja od stopnje umorov (24,9 samomorov na 100.000 prebivalcev) – poglavitni razlogi za samomor so težave z zdravjem, denarjem in družino.) - Dubois, V., Cusson, V.: Zakaj tako majhno število umorov v Maroku? (Tako kot na Japonskem je tudi v Maroku število umorov na prebivalca med nižjimi na svetu (0,8 umora na 100.000 prebivalcev). Največ umorov je med moškimi prebivalstvom in med družinskimi člani. Sicer pa je nizko število umorov presenetljivo glede na dejavnike, kot so relativno visoka stopnja revščine, neenakost in korupcija. Avtorja skleneta, da bi lahko bila nizka stopnja umorov povezana z učinkovitimi obveščevalno-varnostnimi službami, ki delujejo kot odvračalni element.) - Ouimet, M.: Denar in kri: kako revščina in število umorov pojasnjujeta število prebivalstva v zaporu v letu 2010 (Delež zaprtih odraslih prebivalcev glede na število prebivalcev močno variira med posameznimi državami – od 0,5 prebivalca na 1000 prebivalcev v Indiji do 11,6 prebivalcev na 1000 prebivalcev v ZDA. Na podlagi statistične analize podatkov za 160 držav na svetu avtor sklene, da je zapiranje državljanov v zapore luksuzna „dobrina“, katero si revnejše države le stežka privoščijo.)

Ciril Keršmanc

European Journal of Criminology, London, 2012, št.3:

Weerman, F.M.: Vrstništvo in prestopništvo med dekleti in fanti: Ali je razlike med spoloma v prestopništvu mogoče razložiti s strokovnimi dejavniki? (Članek povzema razlike med spoloma vrstnikov v prestopniškem vedenju. Analizira, v kolikšni meri se razlikuje prestopništvo med fanti in dekleti, kolikšen je vpliv spola v različnih stopnjah prestopništva ter, ali je mogoče pojasniti razlike z različno izpostavljenostjo ali občutljivostjo na dejavnike tveganja za storitev kaznivega dejanja. Rezultati kažejo, da se značilnosti vrstniških odnosov pri obeh spolih razlikujejo, učinki vrstnikov na prestopništvo pa so neverjetno podobni pri obeh spolih.) – Käriäinen, J., Sirén, R.: Ali policija zaupa državljanom? Evropske primerjave (Zaupanje naj bi spodbujalo sodelovanje med policijo in državljanji. Doslej so veliko proučevali zaupanje državljanov v policijo, ta članek pa se osredotoča na obratno razmerje : za-

upanja policije v državljanje. Splošna literatura nam da informacije, da naj bi imela policija precej ciničen pristop do državljanov. Vendar pa empirične raziskave kažejo, da je tak odnos redek in se po večini dogaja po večjih mestih Združenih držav Amerike in Velike Britanije. Študija ugotavlja, da če je zaupanje med ljudmi, je tudi zaupanje v policijo. V državah, kjer je splošna stopnja zaupanja nizka, pa opažajo večjo ciničnost policije do državljanov.)

European Journal of Criminology, London, 2012, št.4:

Wouters, M., Benschop, A.: Uživanje kanabisa in razširjenost kavarn na Nizozemskem (Namen prispevka je oceniti vpliv kavarn na razširjenost in intenzivnost uživanja kanabisa. Analizirali so vzorec populacije uživalcev trdih drog in kanabisa. Avtorici sta prišli do zaključka, da razširjenost in pogostost kavarnic na posameznih področjih, ni povezana z razširjenostjo in intenzivnostjo uživanja kanabisa.) – Ramakers, A., Van Wilsem, J.: Vpliv pomanjkanja delovnih mest na iskanje dela: primerjava med bivšimi zaporniki in brezposelnimi bodočimi zaporniki (Pomanjkanje možnosti zaposlitve zmanjšuje posameznikove možnosti za delo. Situacija na trgu dela je za bodoče odpuščene zapornike in nezaposlene posameznike katastrofalna, saj njihova odsotnost s trga dela, njihovo situacijo samo še poslabša. Študija obravnava vprašanje, ali zaporna kazen negativno vpliva na pridobitev zaposlitve. Primerjali so dve skupini, bivše zapornike in brezposelne potencialne zapornike. Rezultati kažejo, da bivši zaporniki hitreje in pogosteje najdejo zaposlitev, kot skupina brezposelnih, potencialnih bodočih zapornikov.)

Criminal justice and behavior, Beverly Hills, 2012, št. 6:

Doran, N. in drugi: Uživanje prepovedanih snovi in agresivnost mladostnikov (Motnje zaradi uživanja prepovedanih snovi v mladosti so močno povezane z agresivnostjo, prestopništvom in duševnimi motnjami oz boleznimi. Članek obravnava povezavo med uživanjem teh substanc in agresivnostjo in razpravlja o pristopih za ukrepanje. Učinki uporabe prepovedanih substanc v možganih mladostnika zmanjšajo nevrokognitivne funkcije in povečajo tveganje za nasilno vedenje in nadaljnjo uporabo substanc. Potrebno je določiti funkcijo in obliko agresije, da bi lahko razumeli motive za uporabo prepovedanih snovi in kasnejše ustrezno ukrepanje. Pri zdravljenju so mladoletniki dostikrat zapostavljeni, zlasti ko pride tako daleč, da so že v kazenskem postopku. Pri zdravljenju je najbolj učinkovita metoda družinske terapije oziroma ustvarjanje varnega in zdravega okolja.)

Criminal justice and behavior, Beverly Hills, 2012, št. 7:

Regatz, L. L. in drugi: Psihološki profil storilcev kriminalitete belega ovratnika (Avtorji pišejo o razlikah med storilci kaznivega dejanja kriminalitete belega ovratnika in ostalimi storilci kaznivih dejanj. Študija temelji na vzorcu 39 storilcev kriminalitete belega ovratnika, 88 storilcev kriminalitete belega ovratnika, ki so že v preteklosti storili druga kazniva dejanja in 86 storilcev ostalih kaznivih dejanj, ki so zaprti v zveznem zaporu. Skupine so bile razdeljene po starosti in etnični pripadnosti. Ocenjevali pa so njihov življenjski slog, nagnjenost h kriminaliteti, psihopatološke lastnosti, njihovo kriminalno preteklost pa so ugotavljali s pregledovanjem datotek. Raziskave kažejo, da so storilci kriminalitete belega ovratnika nižje ocenjeni glede nagnjenosti h kriminaliteti kot ostali storilci, višje ocene pa dobivajo na raznih psihopatoloških testih.)

Barbara Bizilj